

**ТӨМӨР ЗАМЫН ТЭЭВРИЙН ОСОЛ, ЗӨРЧЛИЙГ
ШИНЖЛЭН ШАЛГАХ ЖУРМЫН ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН
ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА**

2026 оны 5 дугаар сарын 08-ны өдөр

Улаанбаатар хот

1. Журам гаргах үндэслэл, шаардлага, зорилт

Журмыг боловсруулах үндэслэл нь “Төмөр замын тээврийн тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгыг Улсын Их Хурал 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдөр баталж, 2025 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөж эхэлсэнтэй холбоотой болно. Уг хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.7 дахь заалтад “төмөр замын тээврийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах журам” байхаар, мөн 11.2 дахь хэсэгт уг журмыг төмөр замын тээврийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батлахаар тус тус заасан.

Журмыг шинэчлэн боловсруулах шаардлага нь “Төмөр замын тээврийн тухай хууль”-ийн шинэчилсэн найруулгатай нийцүүлэх, төмөр замын тээврийн осол, зөрчлийг ангилах, мэдээлэх, шинжлэн шалгах, бүртгэх үйл ажиллагааны нэгдсэн тогтолцоог бүрдүүлэх, осол, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг үнэн зөв тогтоох, цаашид дахин давтагдахаас урьдчилан сэргийлэх эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоход оршино.

Одоогийн мөрдөгдөж байгаа журамд хэрэглэж байгаа “гологдол” гэсэн ойлголт нь бусад хууль тогтоомжийн нэр томъёо, зохицуулалттай бүрэн нийцэхгүй, практикт осол, зөрчлийг ангилах, бүртгэх, хариуцлага тооцох ажиллагаанд ойлголтын зөрүү үүсгэж байна. Мөн төмөр замын тээврийн гаднын нөлөөлөлтэй холбоотой осол, зөрчлийг салбарын хэмжээнд нэгдсэн байдлаар бүртгэж, судалдаггүйгээс статистик, мэдээллийн сан хангалтгүй, урьдчилан сэргийлэх нэгдсэн арга хэмжээ төлөвлөх боломж хязгаарлагдаж байна.

Түүнчлэн олон улсын болон иргэний нисэхийн салбарын жишигт осол, зөрчлийг хараат бус, мэргэшсэн баг төвлөрсөн зохион байгуулалтаар шинжлэн шалгаж, тайлан, зөвлөмж гаргах тогтолцоог хөгжүүлж байгаа нь төмөр замын салбарт энэ чиглэлийн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох шаардлагыг бий болгож байна.

Журмын зорилго нь төмөр замын тээврийн осол, зөрчил, дутагдлыг ангилах, мэдээлэх, шинжлэн шалгах, бүртгэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулах, осол, зөрчлийн шалтгаан, нөхцөлийг тогтоох, цаашид дахин давтагдахаас урьдчилан сэргийлэх, төмөр замын тээврийн аюулгүй байдлыг хангах, сайжруулахад оршино.

Журмын төслөөр дараах зорилтуудыг дэвшүүлсэн. Үүнд:

1. Төмөр замын тээврийн осол, зөрчил, дутагдлыг ангилах, мэдээлэх, шинжлэн шалгах, бүртгэхтэй холбоотой эрх зүйн зохицуулалт болон нэгдсэн тогтолцоог боловсронгуй болгох;

2. Осол, зөрчил, дутагдлын шалтгаан, нөхцөлийг үнэн зөв тогтоох, шуурхай мэдээлэх, нотлох баримтыг хамгаалах, шинжлэн шалгах ажиллагааг нэгдсэн зохион байгуулалтаар хэрэгжүүлэх, цаашид дахин давтагдахаас урьдчилан сэргийлэх тогтолцоог бий болгох;

3. Төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн захиргааны байгууллага, төмөр замын тээврийн байгууллага, үйлдвэрлэлийн зориулалттай төмөр зам, салбар зам, хөдлөх бүрэлдэхүүн эзэмшигчийн эрх, үүрэг, оролцоог тодорхой болгох;

4. Осол, зөрчил, дутагдал, түүний дотор гаднын нөлөөлөлтэй холбоотой үйл явдлын бүртгэл, мэдээллийн сангийн тогтолцоог боловсронгуй болгож, статистик, дүн шинжилгээ, урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

5. Гадаад орны болон зам, тээврийн салбарын осол, зөрчил шинжлэн шалгах үйл ажиллагааны сайн туршлага, аргачлалыг нэвтрүүлж, осол, зөрчил шинжлэн шалгах мэргэжлийн, төвлөрсөн тогтолцооны суурийг бүрдүүлэх;

6. Осол, зөрчил, дутагдлыг ангилах, мэдээлэх, шинжлэн шалгахтай холбоотой нэр томьёо, ойлголтыг нэгдсэн байдлаар хэрэглэх нөхцөлийг бүрдүүлэх.

2. Журмын ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ;

Журмын шинэчилсэн найруулгын төсөл нь дараах 7 бүлгээс бүрдэнэ:

1. Ерөнхий зүйл;
2. Осол, зөрчил, дутагдлын ангилал;
3. Осол, зөрчил, дутагдлыг мэдээлэх;
4. Осол, зөрчил, дутагдлыг шинжлэн шалгах;
5. Осол, зөрчил, дутагдлыг бүртгэх;
6. Осол, зөрчил, дутагдлыг олон нийтэд мэдээлэх;
7. Хяналт, хариуцлага.

Журмаар төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн захиргааны байгууллага, төмөр замын тээврийн байгууллага, үйлдвэрлэлийн зориулалттай төмөр зам, салбар зам, хөдлөх бүрэлдэхүүн эзэмшигч иргэн, хуулийн этгээдийн тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд гарсан осол, зөрчил, дутагдлыг ангилах, мэдээлэх, шинжлэн шалгах, бүртгэх, тайлан гаргах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулна.

3. Эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь аливаа байдлаар хөндөгдөх бүлэг

Энэхүү журмын төсөлтэй холбоотойгоор төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн захиргааны байгууллага, төмөр замын тээврийн байгууллага, үйлдвэрлэлийн зориулалттай төмөр зам, салбар зам, хөдлөх бүрэлдэхүүн эзэмшигч иргэн, хуулийн этгээд, тээвэрлэгч, суурь бүтцийн үйлчилгээ үзүүлэгч, төмөр замын хөдөлгөөн зохион байгуулалт, ашиглалт, засвар үйлчилгээ, техникийн хяналт, аюулгүй ажиллагаатай холбоотой үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа ажилтан, албан тушаалтан, шинжээч, улсын байцаагч болон осол, зөрчил шинжлэн шалгах ажиллагаанд оролцогч бусад этгээд хамаарна.

Журмын төсөл нь төмөр замын тээврийн осол, зөрчил, дутагдлыг ангилах, мэдээлэх, шинжлэн шалгах, бүртгэхтэй холбоотой зохион байгуулалтын зохицуулалтыг тусгасан бөгөөд хүний эрх, эрх чөлөө, шударга өрсөлдөөнийг хязгаарласан, эдийн засаг, нийгмийн харилцаанд саад, хориг учруулах, хүнд суртал, авлига гарах нөхцөл бүрдүүлсэн зохицуулалт агуулаагүй болно.

Мөн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагааны явцад нотлох баримтын бүрэн бүтэн байдлыг хангах, мэдээллийн нууцлалыг хамгаалах зорилгоор тодорхой мэдээллийг хуульд заасан үндэслэл, журмын хүрээнд хязгаарлах зохицуулалт тусгагдсан.

Төмөр замын тээврийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгахтай холбоотой харилцааг “Төмөр замын тээврийн тухай хууль”, “Зөрчлийн тухай хууль”, “Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль”, “Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль”, “Хувь хүний мэдээлэл хамгаалах тухай хууль” болон холбогдох бусад хууль тогтоомжоор зохицуулж байгаа бөгөөд энэхүү журмын шинэчилсэн найруулгын төслийг холбогдох хууль тогтоомжтой нийцүүлэн боловсруулсан болно.

4. Журмыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөц, техник, эдийн засгийн тооцоо

Энэхүү журмыг төрийн захиргааны төв байгууллага, төрийн захиргааны байгууллага, төмөр замын тээврийн байгууллага, салбар зам, хөдлөх бүрэлдэхүүн эзэмшигчийн одоо ажиллаж байгаа албан хаагч, шинжээч, улсын байцаагч, хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалт, техникийн хяналт, дотоод хяналт, шуурхай удирдлага хариуцсан ажилтнуудын оролцоотойгоор хэрэгжүүлэх боломжтой бөгөөд шинээр орон тоо бий болгох шаардлагагүй.

Журмыг хэрэгжүүлэхэд одоо ашиглаж байгаа холбоо мэдээллийн хэрэгсэл, бүртгэл, мэдээллийн сан, дотоод хяналт, шуурхай удирдлагын тогтолцоог ашиглах боломжтой бөгөөд улсын төсвөөс нэмэлт хөрөнгө, зардал шаардагдахгүй, холбогдох байгууллагууд өөрийн батлагдсан төсөв, орон тоо, техник хэрэгслийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

-----o0o-----